

Contra la confusió (i el nihilisme)

MARTÍN GRINBERG FAIGÓN :: 17/11/2020

Article en resposta a La construcció política de l'emergència de Santiago López-Petit

Caldria en primer lloc, potser, reconèixer que estem confusos profundament, diria, tots plegats, jo el primer. Caldria, en segon lloc i en general, no identificar-se amb el símptoma; ni els efectes amb les causes. “L'Estat, diu Petit, que pretenia una regulació biopolítica de les poblacions ha acabat per recórrer a la pràctica més antiga de la societat disciplinària: l'aïllament. Tancaments, controls i càstigs surten de la presó i es difonen per les ciutats. Cal protegir la societat de si mateixa”. Que el tractament dels mitjans de comunicació i espectacle ha sigut macabre i nefasta no hi ha cap dubte, però d'això no es desprèn que “En el fons, aquest era l'objectiu perseguit”. Aquest tipus de conclusió encara més cap a una interpretació conspiranoica que una altra cosa. Prossegueix l'autor dient: “La confusió tenalla tant com la por, i promoure-la ha servit molt bé a un Estat cada vegada més deslegitimant a causa de la seva ineficàcia i incapacitat d'anticipació”. Amb això penso que estic d'acord, si anticipació vol dir haver tancat Madrid quan tocava, no haver desconfinat a l'estiu... i ara, arribats a aquest punt, potser un confinament total de quinze dies seria anticipar-se. Diria també, però, que no es tracta “d'un” Estat, que tots s'han mostrat incapaços i ineficients, i que segurament la majoria de les societats viuen avui més polaritzades políticament que abans del virus.

En boca de tothom està el sistema immunològic. Resulta sorprenent que s'esgrimeixi en la seva defensa, cura i protecció “en general” i en abstracte, sense referència a les desiguals condicions materials d'existència, per molta gent (no és el cas del Petit) que al mateix temps proclama no fer servir mascaretes, no creure als mitjans, o fins i tot infectar-se voluntàriament (Dulce Revolución). En l'article del Petit, segurament pel seu llenguatge situacionista (taxatiu, opac i encriptat), quan parla de sistema immunològic no se sap tampoc molt bé de què parla. Entremescla voluntàriament sistema social i sistema biològic. Crec, com Arnaldo Otegi, que la confusió és l'últim que necessitem. No servirà per absolutament res i serà del tot inútil parlar de reforçar el sistema immunològic quan el que s'esfondra i cal bastir i reforçar és el sistema sanitari. El sistema sanitari (universal) és el sistema immunològic del cos social. I no és començar pel final. És, com diria Fernandez Liria, un molt bon invent de la humanitat; invent que, com l'Educació Pública, qui ens manen (polítics, banquers i homes del mercat) han assassinat, saquejat i mercantilitzat. El sistema immunològic sí que és, com a funció, un “baluard que defensa un organisme assetjat” (el que no vol dir que sigui infranquejable). I això serveix tant en sentit literal com metafòric.

Tot i que conec i valoro intel·lectualment al Santi, del qui he après molt, em sorprèn la discrepant desproporció entre el to fulminant i taxatiu de les seves profuses crítiques diagnòstiques (d'entre elles, algunes encertades quant a descriure les contradiccions actuals) i l'escassetat, buidor i inconsistència d'alguna cosa així com una proposta real i concreta. El seu radical subjectivisme li impedeix anar més enllà de l'àmbit de la mera crítica de l'experiència, i corre el perill d'abundar, més que apaivagar, el sentit nihilista i

dissolutiu dels temps. Per mirar de destriar les més concretes, l'autor diu: “autoorganitzar el pànic a l’interior d’un sistema obert”; “Diferenciar el risc del perill”; “desocupar l’Estat”. Un estaria temptat de dir que l'Estat ja està desocupat, materialment penjant d'un fil, cada cop més endeutat, que l'estat del benestar està esquinçat com l'experiència i que la frase no desentonaria gens en boca d'un anarco-capitalista. Pel que fa al pànic, se'm figura quelcom difícil d'autoorganitzar. Si es tracta d'autoorganitzar-nos en contra del pànic i el patiment, a ocupar l'Estat, o almenys, a forçar i exigir expansió de la inversió pública, ajuda directe a les famílies treballadores, congelació de lloguers i hipoteques, control públic de tots els recursos (incloent-hi sanitat privada, oficines i vivenda buida), prohibir desnonaments, intensificar l'atenció ciutadana als més vulnerables, visites domiciliàries, una renda universal o d'emergència. Moltes de les que sempre hem lluitat fora de l'Estat també lluitem per exigir que tot allò que intentem des de fora, es faci des de l'Estat. Es tracta de recordar quines demandes són les nostres, i no vendre-les.

“El pensament reaccionari coneix molt bé la centralitat política de la mort i no dubta a utilitzar-la. Defensa l’engany d’una llibertat individual, i redueix el voler viure a pur instint de supervivència. Treure’t la mascareta al carrer no és un acte de valentia sinó d’estupidesa”. D'acord amb aquesta anàlisi. I, en conseqüència, en comptes de trencar una llança a favor de desestigmatitzar el qualificatiu de negacionista (com fa Petit), ens hauríem de preocupar d'analitzar ben seriosament el perill reaccionari del radical relativisme anti-científic en voga, especialment en classes mitjanes i altes i una part de l'esquerra sociològica. Aquest qualla perfectament dins de tota la sensibilitat hippy neo-new-age que ha anat permeant també en certs moviments socials com l'ecologisme, l'antiespecisme, el veganisme, i en les generacions post transició. El problema és que la creixent deslegitimitat de l'Estat va en paral·lel amb la creixent deslegitimitat de la raó crítica i científica. Necessitem més contingut que mai, i més lucidesa. Molts d'aquells que defensaven als metges o la sanitat pública des dels balcons avui miren amb recel o escepticisme tant epidemiòleg i científic expert. L'ambient pantanós que es respira i comenta és alguna cosa com: “No sabem la veritat, però ens estan enganyant!”. I és previsible que, mentre el món digital segueixi en el seu estat actual, aquesta contradicció s'expressi amb força davant qualsevol moment de crisi social en el futur.

Disparar bàsicament contra les mesures restrictives és una batalla perduda i estèril (i ho diu qui per circumstàncies personals no desitja res més que córrer, sortir pitant, saltar fronteres i buscar a les bones amigues que són fora del país; en aquest sentit, pateixo d'una contradicció feta carn). Però ho és perquè no ens deixa més bandera que la d'aquella llibertat individual o si més no la llibertat de moviment. És difícil de dir, però crec que avui hi ha drets més priotaris a defensar, com el dret a la salut o el dret a l'habitatge. Crec que és més útil assenyalar el què manca: les mesures que falten, les necessàries per fer sostenible la vida. Bastir de nou, discursiva i materialment, els baluards d'una ideologia i identitat col·lectiva, basada en el control democràtic de l'economia i la socialització d'allò públic. La vida digna serà sempre nostre. La sanitat, l'educació, la universitat pública. Les ciutats i els barris que volem viure.

Martín Grinberg Faigón

@bochaydonoso

10 de novembre de 2020

https://www.lahaine.org/mm_ss_est_esp.php/contra-la-confusio-i-el